

Henr. Wilh. vander Poll Oratio de linguae ac sermonis cultu ...

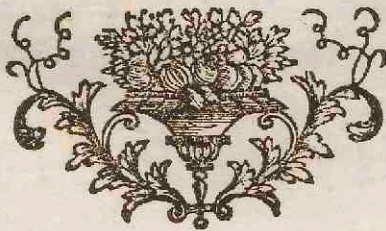
<https://hdl.handle.net/1874/214712>

Ja #3
4
HENR. WILH. VANDER POLL
O R A T I O

DE
LINGVAE AC SERMO-
NIS CULTU,

H A B I T A
C U L E M B U R G I
IN TEMPLO MAJORE
IDIBUS DECEMBRIS MDCCXLV,
QUUM SCHOLARUM GUBERNACULA
CAPESSERET,

MAGISTRATUUM AUCTORITATE
ET JUSSU PUBLICATA.

TRAJECTI ad RHENUM,
Apud HENRICUM SPRUIT, MDCCXLV.

*Den Wel Ed:
geleerde Heer
Herr: Camm
Jeer pmaad
Jejor en
Je Abt*

V I R I S
NOBILISSIMIS ET AMPLISSIMIS
SATRAPAE,
SENATORIBUS, PRAETORI,
CONSULIBUS, SCABINIS,
CONSILIARIIS PRUDENTISSIMIS,
QUI IN OPPIDO CULEMBURGI MAGISTRA-
TU SUMMA CUM JUSTITIA ET
DIGNITATE FUNGUNTUR.

NEC NON
SCHOLARUM CURATORIBUS
GRAVISSIMIS, DOCTISSIMIS,
BONARUM ET LIBERALIUM ARTIUM
AC SCIENTIARUM FAUTORI-
BUS ET PATRONIS

ORATIONEM HANC

L. M. Q. D. D. D.

HENRICUS WILHELMUS VAN DER POLL.

HENR. WILH. VANDER POLL

ORATIO

D E

LINGVAE AC SERMO-
NIS CULTU.

NOBILISSIME, AMPLISSIME HUIUS CIVI-
TATIS ATQUE COMITATUS SATRAPA.

GRAVISSIMI, AEQUISSIMI CURIAE CU-
LEMBURGENSIS SENATORES.

URBIS PRAETOR, CONSULES, SCABINI,
CAETERIQUE MAGISTRATUS, VIRI PRU-
DENTISSIMI, DIGNISSIMI.

GYMNASII HUIUS CONSTITUENDI QUA-
TUORVIRI CELEBERRIMI, DOCTISSIMI.

ORACULORUM DIVINORUM INTERPRE-
TES CASTISSIMI, FACUNDISSIMI.

JURIS ET MEDICINAE DOCTORES CON-
SULTISSIMI, EXPERTISSIMI.

LITERATISSIME CONJUNCTISSIME COL-
LEGA.

A

QUOT-

QUOTQUOT PRAETEREA ADESTIS AUDI-
TORES CUJUSVIS ORDINIS HONORA-
TISSIMI.

ADOLESCENTIAE SCHOLASTICAE GRA-
TISSIMA CORONA, CURA ET LABOR
NOSTER.

i loquendi facultas, qua Sapientissimus ac
Potentissimus rerum omnium Opifex
hominem instruxit, singulare Numinis
Supremi beneficium dicendum est, quan-
to majorem putabimus illam esse pote-
statem, qua quidam praestantes ingenio Viri sive na-
turae munere, sive arte magistra id sunt consecuti, ut
elegantem, ornate, splendide copioseque differere
queant.

Quare mirum plane dari homines adeo ineptos,
adeo deliros, ac perversa mente desipientes, qui elo-
quentiam, omnemque orationis cultum tanquam rem
inanem & supervacaneam penitus negligendam esse
existiment, illumque satis disertum & eloquentem af-
firmant, qui mentis sententiam aperte atque intelligen-
ter promere dicendo valeat; Illa vero, quae Orationis
ornamenta existimantur nihil nisi difficiles nugae esse
putent, quibus orationis virtus & gravitas quasi nervis
incisis infringatur & prorsus effeminetur.

Taceo alia, quae ab istis in hanc sententiam captio-
se

se fallaciterque disputantur: Metuo namque, ne gravis esse videar terfissimis eorum auribus, quorum oculos in me conversos intueor: dubitare etiam de Vestra voluntate & consilio, *Amplissimi Viri*, qui ad capefendam hanc stationem, quam hodierno die ingredior, in Vestram me Civitatem excivistis: tenerosque pubis Vestrae animos ad ingenii & orationis cultum formammandos fingendosque commisistis. Res autem haec ipsa declarat, & ingenii illa palaestra, cui me Gymnasiarcham praefecistis, qua cura, qua diligentia ad eruditionem cives Vestros exerceri velitis.

Quod itaque *de Linguae & Sermonis cultu* oratione eas partes, quas mihi imposuistis, auspicari decrevi, non eo consilio factum est, ut Vestrum studium exacuere videar, quo nullum majus atque intensius esse cognovi, sed ut magnorum Virorum exemplis praecipue eorum, quos Graecia & Roma, foecundissimae ingeniorum matres atque educatrices tulerunt, ad eloquentiam & disciplinarum studia, quibus illa comparatur, cohorter atque incendam.

At vero mecum considerans, quantum oneris humeris meis impositum susceperim, quod in hoc Amplissimo Virorum honoribus, dignitate & singulari doctrina praestantium concessu, mihi in ea arte, quam praedicandam sumsi, parum exercitato, hodie verba facienda sunt, non mediocriter commoveor animoque perturbor.

Una tamen, quae minuit metum, ac tollere jubet, Vestra *Patres Conscripti* est humanitas, qua & fretus, spero, Vos, quaecunque a me in hoc genere in medium proferentur, haud iniquis accepturos esse auribus. Quae spes ne me destituat, Auditores cujusvis Ordinis ac loci Honoratissimi, obnixè Vos rogo atque obtestor.

Primum autem inquirendum mihi esse videtur, quae aetate, quibus initiis nata atque aucta fuerit ars dicendi, & quo tandem honore amplificata splenduerit: quod quum docuero, facile percipietur, quinam in hac arte Scriptores discipulis meis omnibusque illis, qui hoc studio proficere cupiunt, potissimum sint imitandi.

Inter Graecos quidem Athenis à Solonis & Pisistrati temporibus ea paulatim surrexit.

Romanorum lingua rudis, rustica ac barbara primum fuit, nec ante Catonem Priscum orator ullus in populo Quiritium illud nomen meruit.

Inde quamdiu libera fuit Respublica, mirabile dictu, quantum illud sapientiae instrumentum, virtutis praedicatrix, veritatis custos atque ornamentum (eloquentiam designo) creverit.

Vis autem vigorque & robur ac decus praecipuum Graecae Eloquentiae Isocratis & Demosthenis aetatibus, Latinae Ciceronis ac Caesaris temporibus praecipue emicuit.

Quod si quis antiquitatem hujus artis ultra quaerat, quae

quae prima sit ejus origo, quaeque causae, praeclare nos id Aristoteles docet.

Adsignat illam ei aetati, qua Sicilia crebris Tyrannorum motibus ac fortunis diu multumque jactaretur, pluresque agerentur in exilium, possessionibus multati, quae novorum Tyrannorum amicitii cedebant.

Mox ubi Dea Redux, quae ludere in humanis rebus solet, pulsus aut caesis Dominis, qui Rempublicam oppressam tenebant, ab exilio cives revocavit; hi quum in jure sua repeterent & manu confertum venissent vindiciasque postulerent, factum est, ut per multiplices ac varias has lites inveniretur excultius quoddam dicendi genus, adcommodatiusque ad Judicium concionisque animos tenendos ac permovendos.

Claruit eo tempore Philosophus Empedocles, qui scripto ac literis mandavit prima hujus artis rudimenta atque incunabula.

Simile quid Corax & Tisias conati sunt.

Ab Empedoclis autem disciplina profectus Gorgias Leontinus non passus est lucem hanc, dignam, quae terrarum orbem collustraret, una insula contineri.

Sed è Sicilia in Graeciam transiens, plurimos Athenis invenit, qui pulcritudine ejus capiebantur.

Et illi quidem, ut fuit semper ea gens ingeniis capacibus, acutis, vividis, acceptam à Gorgia Magistro artem tanta cura & industria poliverunt & excoluerunt, ut nihil in eorum scriptis etiam nunc desideretur, quo

6 O R A T I O.

minus è praeceptis, & orationum, quae exstant divinarum exemplis, oratoriae scientia & usus parabilis sit & instrui possit.

Sparsum fuit inde & quasi profeminatum orationis decus per Graeciae insulas & Asiam, quae, ut opibus sic elegantioribus literis ea tempestate florebat, ac tandem etiam extendentibus sese imperii terminis, Romam perlata est: mutatoque velut habitu pro Palliata jam Togata, proque Graeca, Latina esse cepit.

Ubi cum caste religioseque aliquamdiu culta esset, per Italiam sese diffudit omnem, transque Alpes per Gallias & Hispanias, perque Africam, ac pene dixerim per Garamantas & Indos, certe per divisos orbe Britannos propogata fuit, donec barbararum gentium incurfu, Gothorum, Hunnorum, Vandalorum, Saxonumque rursus obmutuit atque extincta est.

Revixit illa quidem longo post temporis intervallo prius in Italia, mox & superatis Alpibus, ad nos etiam commigravit, floretque in Academiis nostris, & praestantiorum Civitatum Scholis praecepta ejus traduntur.

Ex tam parvis initiis, & ex illo primo veluti Siculo fonte manans Ars bene dicendi, incrementa paulatim cepit, ac magis magisque diffusa, ingenti flumine, instar aequoris, Graeciam primo, dein Asiam, mox Italiam omnemque prope Europam inundavit.

Cujus cum pulcritudinem, utilitatem atque adeo
necessi-

necessitatem prope omnes videant, mirandumne est, etiam in illa reperire malignitatem, quod reprehendat?

Scilicet ut in mortalium infinito numero aliqua corpora, sic & ingenia quaedam prava ac distorta inveniuntur: nec quidquam tam sanctum fuit unquam, quod livor & improbitas non arroserint.

Alii negotii difficultate adolescentium animos ab ea deterrent, fieri non posse contendentes, ut quis unus dictionis elegantiam simul, & multarum rerum scientiam consequatur.

Hi nobis homines antiquam Socratis haeresin recedere videntur, qui primus morum disciplinam à benedicendi scientia separavit, cum tamen omnes artes, quae ad humanitatem pertinent, habeant quoddam commune vinculum, & quasi cognatione quadam inter se contineantur.

Sed iidem illi, qui literarum instauratoribus altero abhinc saeculo obstrepuerunt, ejus sententiam tarditati & ignaviae suae obtendunt, non animadvertentes, quanta dictionis concinnitate, qua luce & sublimitate verborum, tanti Praeceptoris alumni nobis monumenta nunquam interitura reliquerint, Xenophon videlicet & Plato: quorum divinorum Scriptorum pulcritudinem non ita multi sunt, qui intellectu suo adsequantur, nemo vero, qui cum intellexerit unquam satis admirari potuerit.

Adeo,

Adeo, ut credibile sit, non eam fuisse Socratis sententiam: aut si fuit, abunde haec est ejus discipulorum scribendi arte ac nitore refutata.

Quid attinet infinitam virorum copiam, & ex antiquitate, & nostrorum temporum serie producere, qui simul omnium prope rerum scientia, singularique dictionis venustate praecelluerunt? atque ut verbo absolvam, nemo unquam in doctrina magnus fuit, qui non utrumque praestiterit.

Cicero ille Tullius, & summi nostrorum temporum Viri suis exemplis convincere tam male sentientes poterunt, quemadmodum & eos, qui erudito homini, vel Philosopho necessariam negant orationis culturam, quin immo indecoram esse contendunt.

Revera hi eruditorum censu atque ordine indigni, qui ista latrant, tametsi forte à vulgo in eorum numero ponantur.

Orationem non postulamus, quae calamistris inusta, & phaleris ornata, aut lenociniis comta sit; sed puram, castam, quaeque apte rebus verba adcommodat, cujusmodi est Aristotelis sermo, quem cum sibi magistrum fuisse plurimi gloriantur, mirum sane, quod ab ea dictionis, ut ita loquar, honestate & ingenuo cultu tantopere deflectant.

Possẽm hic proferre innumera verborum monstra & dictionum portenta, quae nobis isti procuderunt artifices, sed pudet eorum, & vereor, ne Vestra, A. H.
abu-

abuterer patientia, si ex tenebris in lucem revocarem, quibus criticorum obelis confixa, justissimus Rhadamantus damnavit.

Sunt tamen inter eos nonnulli, qui non alia de causa contemnunt venustioris orationis lumina, quam quod blanda ignavia deliniti, ea se affecuturos unquam desperant.

Nam si inciderint forte aut fando cognoverint dictum, quod venustate atque elegantia sese commendat, quam ambitiose id ubique ostentant, ingeruntque hominum oculis, ut gemmas in digitis procaciores puellae, aut bullas in pectore pueri jactantiores.

Verum enim vero cum illis, qui ne sensum quidem ullum elegantiae habent disputare quid attinet? metuo namque, si id conari velim, ne clametis omnes, committendum non esse, ut cum eo, qui caecus natus est, de picturis, aut cum surdo de fidium cantu litigem.

Quin relinquimus eos morbo suo, quoniam per stuporem ad sanitatem reduci nequeunt: sequimurque Platoniorum hoc monitum, cum homine Cimmerio de solis pulcritudine, aut cum Epicuro de Diis altercandum non esse.

Ridendi in eruditorum circulis illi sunt, qui à sermone poliendo & ab omni facundia remoti sunt & alieni.

Immo vero anne hos hominis nomine vix dignos

B

puta-

putabimus, qui eam artem eamque diligentiam Sermōni tribuendam esse negant, quam caeteris rebus adhibent, & ad humanitatem ducere sciunt, & si nesciunt, discere a facundis hominibus possunt.

Habemus enim hoc singulare à natura munus, quod illa nobis distinctam & articulatam vocem dederit, cum caeteris animantibus sonos tantum tribuerit, quibus voluptates, animi dolores & desiderium aliquod indicare possunt.

Ergo qua re praestamus reliquis animantibus, cum in aliis multis etiam inferiores simus, nonne majori providendum erit cura, ne eam projiciamus aut negligenter habeamus; praesertim, cum, si anniti velimus, consequi possimus, ut, quantum per eam homines pecoribus antecellunt, tantum nos ipsis praestemus hominibus.

Neque hae sunt inanes pollicitationes aut verba rerum vacua.

Conciones ipsae, quae quondam veros audiverunt oratores, id fatebuntur, ac tantum non clamabunt.

Non enim Vesper, neque Lucifer, ut alia in re Aristoteles dixit, tanta mortales afficit admiratione, quanta elegans ac perfecta arte instructus orator.

Is animorum habenas tenet, & quasi rerum potitus, in quascunque velit partes, auditorem rapit.

De Pericle olim scripserunt Comici, quum subtilius diceret, aculeos eum quosdam in auditorum animis

mis reliquisse ; quum lenius persuadere vellet , leporem in ipsius habitasse labris , ac Suadam Deam in iisdem fessitavisse : quum permovere & incendere concionem vellet , tonitru ac fulmine Graeciam permiscere solitum.

Vere itaque dixit Euripides tyrannicum quid in se continere eloquentiam , cujus imperata facere cogantur homines.

Quod si hic vetusti temporis memoriam replicem , ac rerum praeteritarum rationem subducam , plurium exemplorum quasi summam colligere possim , unde rectius & uno velut obtutu cernatis A. H. quantaefuerint olim in priscis illis hominibus dicendi vires.

Demosthenes dicebatur Atheniensibus murum eloquentia sua circumdedisse , lateritiis illis ac vulgaribus longe praestantiorum firmiterque : ipse enim narrat , à se Athenas non costili latere munitas ; sed magnis viribus , multiplicibusque terra mari copiis auxiliaribus.

Idem contra Philippum , bellum tunc Graeciae parantem , missus ad Thebanos , qui Macedonum rebus favebant , etiam Philippi Oratoribus praesentibus , ipsoque Rege in vicinis degente castris , iis facibus usus est , adeoque divina prope dicendi vi Thebanos incendit , ut veluti in furorem acti , continuo arma corripere.

Epaminondas , coram frequentissimo legatorum conventu sic Lacedaemoniorum tyrannidem exagitavit ,

ut non minus orationis disertae copia eorum opes fregerit, quam Leuctrica pugna. Tunc enim perfecit, ut auxilio sociorum Lacedaemonii privarentur.

Et Pyrrhus dicere solebat de Cinea Demosthenis auditore, plura se oppida sibi per ejus admirabilem dicendi copiam atque facultatem subjecisse, quam suis armis.

Merito scripsit ergo sapientissimus idem Poëta Euripides, quaecumque hostili ferro, eadem & oratione confici posse.

Sed ne in Graecis moremur, videamus etiam breviter, quid in sua lingua Romani valuerint.

Non hic dicemus de Menenio Agrippa, prudenti quidem facundoque Viro, ut illorum temporum captus erat, qui seditiosam plebem à monte in Urbem revocavit, Patribusque reconciliavit, simplici oratione & jucunda fabula de humanorum membrorum dissensione; sed quae temporibus illis, & rebus admodum erat adcommodata.

Nec quod Valerius Dictator civiles fluctus dicendo sedaverit, qui Maximi cognomen primus eam ob causam inter alios honores invenit, qui illius rei nomine ei habebantur amplissimi. Non etiam quod Seneca refert, Cassio Severo neminem magis in potestate habuisse concionis animos: quoties ille ad iram aliosque motus homines concitare vellet.

Unum Ciceronem contemplemur, & praestantissimum

mum eloquentiae habebimus exemplum, qui quum viveret maximorum Oratorum, quos Roma unquam vidit, temporibus, ut sol reliqua sidera, sic suo ingenio aliorum lumen & vires hebetavit. Hortensius tantus Orator, quum familiarem suum defendendum suscepisset, accusanti Tullio respondere non potuit.

In magna gravique causa, cum Curio pater ad eum refellendum se pararet, assedit subito, mentem sibi venenis excantatam & memoriam ereptam dicens.

Catilina homo perditus, & desperatae audaciae, ab eodem Consule accusatus, obmutuit: nec destitit eum persequi Cicero, qua dicendi facultate, qua auctoritate, ac singulari vigilantia polluit, donec tandem Catilinae nefaria consilia, pestilentesque in Rempublicam machinationes dissipavit, ipsumque cum focis extinxit.

Qua quidem ex re, cum Imperatoribus hoste victo gratulari Romani sint soliti de re bene gesta, uni Ciceroni togato ob conservatam Rempublicam supplicatio est decreta, primusque omnium Pater Patriae appellatus est.

Viros plurimos ac prope innumeros facundia insignes Roma in lucem extulit & Graecia.

Verum nescio, quis ex omnibus illis cum Cicerone sit comparandus, nisi forte aliquis Themistoclem aut Camillum opponere velit.

Fuerunt illi viri consilio & manu, rebusque praecla-

re gestis saeculi sui longe principes; sed vereor, ut eorum opera patriae tam utilis esse potuisset, si Themistoclis vel Camilli aetas in Catilinae vel similibus incidisset tempora, opus enim tum fuit vel maxime Tulliana eloquentia, ut omnes boni ad studium patriam conservandi inflammarentur.

Non exspectamus hic, ut nobis quis objiciat, alias fuisse dotes in Cicerone singulares, magnam ingenii animique vim, amorem patriae, diligentiam, prudentiam, sapientiam denique omnem, quarum opibus adjutus plus multo effecerit in Catilinae conatibus retundendis, quam eloquentia.

At, si verum volumus, hae, quas dixi, dotes mutilae sunt sine eloquentia, nec ostendere se vel exferre sine illa suas vires possunt: quemadmodum nec ulla potest esse eloquentia sine diligentia, prudentia, sapientia, aliisque virtutibus, quae simul cum elegantia copiaque fandi conjunctae, efficiunt quid in homine perfectum, & summum illud, quo mens humana eniti potest.

Excellenti hoc praesidio qui instructus est, nihil huic in rebus humanis est optabile, quod assequi non possit, seu divitias, seu virtutum ornamenta spectes.

Eloquentia enim homines exornat, consilio instruit, atque illustrat, circumspectos reddit ac fortunatos.

Illam tandem est, in qua sibi quilibet validissimum ac honorificum ornamentum repositum habet.

O di-

O divinam culti Sermonis virtutem? auro contra non caram? cui nihil par, nihil geminum in his terris est, nedum praestantius quidquam.

Praeterieram pene in tanta disertorum ac facundorum hominum copia, qui olim Athenis in Graecia, atque in Urbe gentium dominatrice (Romam designo) claruerunt, illos Viros, qui agros vestros coluerunt, A. H. agros dico Gelrorum, Hollandorum ac Trajectinorum, in quorum confinio Civitas haec Vestra *Culemburgum* sita sit.

Quin sanguinem ac vires inde Majores Vestri quondam traxerint, dubitandum non est.

Nolite autem credere nitorem Sermoni eorum, aut ingeniis decorem defuisse unquam.

Nihil dico de antiquissima Batavorum memoria, quorum virtutes aeterna nocte sepultae jacent, carent quia Vate sacro atque ab Historicis traditae non sunt.

Nihil etiam de illa aetate, qua Galliae omnes totusque terrarum orbis imperio Romanorum cessit, sola autem haec Batavorum insula, cujus Civitas haec non ignobilis portio fuit, condita, si Clarissimum Gelricae gentis Historicum sequimur, à *Claudio Civili* acerri-mae libertatis avitae Vindice, sola inquam haec Batavorum insula suis legibus ac sua re publica est usa.

Abhorruerunt illi à Romanorum dominatione, culturae vero animorum nunquam non patientem aurem praebuerunt.

Verum

Verum ut dixi, mitto haec, nec tango, quae profligatis eorum opibus infecuta sunt, Francorum Saxonumque imperia.

Hoc solum dico, nec desideratas fuisse per illa tempora quantumvis inculta, horrida atque obscura generosorum pectorum eruditrices disciplinas.

At vero cum illa tempora respicimus, quae ob revocatas à tenebris & quasi ab orco literas vere aurea appellamus, saeculum designo sextum decimum, & quod illi aetatique nostrae proximum est (nam ut de animi ingeniique dotibus eorum, qui nunc sunt, dicam, modestia Vestra scio A. H. vetabit) quanto agmine, quanta multitudine, quanta copia circumfundimur eorum, qui patriam Vestram, Curiam, templa ac delubra, Scholam denique Vestram doctrinae atque ingenii luce illustrarunt.

Horum numerum si inire velim, initium facilius quam finem reperero.

Duos ex omnibus illis memorabo, par fratrum germanorum nobile, *Henricum & Cornelium Cucquios*; Natale solum illis idem, quod plurimis Vestrum obtigit, quodque hujus Urbis moenibus clauditur, Clarissimis honoribus, quos Theologia, Philosophia, & quarumvis disciplinarum studia tribuunt, fuerunt condecorati.

Ut autem eruditione plurimis antecelluerunt, ita inge-

ingenii acumine, sermonis ubertate, atque Orationis flumine omnes superavit *Henricus*.

Celebrantur panegyricae ejus Orationes, quibus primum Brabantiae civitates mox gentes universas, ad quas eae pervenerunt, in admirationem rapuit.

Alia ingenii foecundissimi, & doctrinae multiplicis monumenta ab *Auberto Miraeo*, *Valerio Andrea Deselio*, multisque aliis celebrantur.

Dum autem dicendi copiam aliorum praedico, ipse sentio, quam exigua sit & tenuis in hoc genere atque in hac arte nostra facultas.

Praeclare tamen hoc die atque hac hora me stetisse putabo, si meum in *Vos* animum, *Amplissimi Magistratus*, beneficiique Vestri memoriam explicite commemoravero.

Velim nunc, in me tantam esse gratias referendi aut saltem agendi ubertatem, ut Vestrae in me benevolentiae magnitudinem dicendo adsequi possim.

Admiratus agnosco Humanitatem Vestram, ac Vobis universoque Senatui gratias ago immortales, quod me exterum (*Germanum* tamen) Vestrum esse jussistis, dignumque censuistis, cui Scholarum gubernacula committeretis; ejusmodi enim provinciam mihi administrandam demandastis, qua Vestri Gymnasii commoda pro virili mihi promovenda erunt, quae tantum non votorum meorum summa est; quare nunquam mihi quidquam a Vobis imponetur aut laboris aut oneris, quod
non

non alacri ac prompto animo subeam: Speroque futurum, ut Vestri consilii, Vestrique beneficii fructus, & Vos & Civitas haec Vestra, quique curae meae traditi sunt discipuli uberes percipiatis.

Vir Doctissime Collega conjunctissime? qui in adolescentium animis informandis mecum summa cum industria exercitaberis.

Cogitemus nostram operam arctissimo vinculo esse conjunctam: Quapropter sociatis viribus in id nobis incumbendum est, ut cum maxime alumnis nostrae disciplinae commissis inservire possimus.

Haec erunt nostri laboris tropaea, ut eorum animos lubricos non modo ad liberalium artium cognitionem, sed etiam ad verum Dei cultum instruamus.

Interim jungamus dextras, & amicitiam, quam sincero tibi candore defero, intemerata fide exerceamus, foveamus.

Vos denique Ornatissimi Adolescentes, Parentum spes, noster amor & decus, summa cum pietate, observantia ac diligentia navate operam, ut bonis artibus ornati, abundantissimos ad Rempublicam & Ecclesiam fructus referatis.

Quod si recte feceritis, procul dubio digna Vestro tempore auferetis praemia, vobis non minus quam Parentibus Vestris, imo etiam mihi honorifica.

Me comitem, me ducem habebitis circumspectum, vobis benevolum, & commodis vestris unice deditum.

D I X I.